Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt 15.5.2026 Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntoa hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta**.**

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto:

Esityksellä on entisestään haluttu kaventaa hyvinvointialueiden keskinäisiä eroja niiden taloudellisessa tilanteessa. Hyvinvointialueiden talouden eriytymistä voidaan ja tulisi kuitenkin kaventaa monilla muilla toimilla kuin rahoitusmallilla, kuten esimerkiksi alueiden omalla päätöksentekokyvyllä, riittävän laaja-alaisilla reformisuunnitelmilla ja niiden toimeenpanolla, tai arviointimenettelyillä.

Kuten laskelmista näkyy, muuttaisi kahden vuoden huomioiminen diagnooseissa merkittävästi hyvinvointialueiden rahoituksen jakoa. On selvää, että diagnoosit eivät ole vielä valtakunnallisesti yhtenäisesti kirjattuja. Tästä on saatu lukea mm. juuri valmistuneesta Ulla-Mari Kinnusen ja Tomi Voutilaisen raportista sote-diagnoositietojen kirjaamisesta. Siksi on tässä vaiheessa perusteltua, että mukaan huomioitaisiin vain yhden vuoden diagnoositiedot. Tulevaisuudessa kirjaamistapojen kehittyessä yhtenäisimmiksi, tulisi kuitenkin harkita vähintään kahden vuoden tietojen hyödyntämistä laskennassa.

Pidämme kohtuuttomana siirtymätasauksen säästöjen kohdentumista myös sellaisille alueille, jotka eivät ole enää olleet edes siirtymätasauksen piirissä. Näin toimittaessa on tosiasiassa kyse rahoituksen kokonaistason leikkauksesta, ja se olisi läpinäkyvämpää käsitellä myös vastaavalla sanoituksella. Tasaisesti alueille kohdennettu siirtämätasauksen säästö olisi voitu tehdä mielekkäämmin esimerkiksi

siten, että koko säästötarve olisi kohdennettu sellaisille hyvinvointialueille, jotka saavat pysyvää siirtymätasauslisää, mutta eivät sitä tosiasiassa palveluiden tuottamiseensa tarvitse.

Pysyvän siirtymätasauksen porrastusmuutokset ovat sinällään postiviinen suuntaus, koska ne vähentävät pysyviä siirtymätasauksia, mutta senkin osalta olisi kuitenkin mielekkäämpää, että pysyviä siirtymätasauksia ei jäisi lainkaan, vaan rahoitus perustuisi suoraan laskennalliseen laskentamalliin. Jos pysyvä siirtymätasaus jätetään jäljelle, niin sen olisi perustellumpaa perustua hyvinvointiaikaisiin kustannustietoihin, eikä vuoden 2022 epävalideihin pohjatietoihin. Nyt vuoden 2022 tietoihin nojattaessa epävakaaksi todettu pohjatieto jää aiheuttamaan pysyviä rahoituksen siirtoja pitkälle tulevaisuuteen.

Pirkanmaan hyvinvointialue korostaa, että tarvemallin tietopohjan ja tarvetekijöiden laajentamista tärkeämpää on tarvemalin oikeellisuuden kehittäminen.

Uudet vaikutusarviot osoittavat myös, kuinka hauras nykyisen tietopohjan laatu on. Nykyiseen rahoituslakiin pohjautuvien laskentamallien pienilläkin muuttujien käytön muutoksilla saadaan isoja eroja hyvinvointialueiden välisessä rahoituksen määrittämisessä. Rahoitusmallista tulisi saada vakaampi ja oikeudenmukaisempi. Esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueen 30.4.2026 julkaistu vuoden 2027 rahoitustieto pieneni 98 miljoonaa euroa 18.12.2025 annetusta tiedosta.

Nyt esitettyjen vaikutusarvioiden laskennat osoittavat niin suuria taloudellisia vaikutuksia useiden hyvinvointialueiden rahoitukseen, ettei niiden toteuttaminen ole mahdollista ilman, että rahoitusvähennykset huomioidaan substanssilainsäädännössä muutoksina ja kevennyksinä, jotka mahdollistavat vastaavien säästöjen tekemisen.

Pirkanmaan hyvinvointialueen puolesta

Tampereella 18.5.2026

Marina Erhola
hyvinvointialuejohtaja
Pirkanmaan hyvinvointialue